

"רשע מכתיר את הצדיק? האתיקה של מינוי דירקטורים"

ישראל איגרא, יועץ פיננסי

הכותרת לקוחה מדברי הנביא חבקוק, שספרו נחבא בקובץ הנביאים של תרי עשר, הפסוק השלם: "על כן תפוג תורה ולא יצא לנצח משפט, כי רשע מכתיר את הצדיק, על כן יצא משפט מעוקל" (א'4).
מה שהבין הנביא חבקוק, שחי לפני כ- 2,600 שנה, לא מבינים או לא רוצים להבין, הרגולטורים והפוליטיקאים שלנו במאה ה- 21.

הדירקטורים ובמיוחד אלו מטעם הציבור, הדמ"צים, אינם נוכלים או רשעים. יש ביניהם אנשים עם רקורד ציבורי מרשים, בצבא או באזרחות. אנשי מקצוע ומדע שניהלו בכשרון וביושר, מערכות גדולות וחשובות. אתה שואל את עצמך, כיצד אנשים אלו, מאשרים פעולות ומעשים שאינם מתקבלים על דעתו של אדם סביר והגון?

כיצד צמחו כל גידולי הפרא, שאת תוצאותיהם אנו חוזים כיום, בהזדקקות להסדרים השונים של אג"חים וחובות, אלו הידועים וכאלו הנמצאים בדרך?
נראה לי שהפתרון לשאלות נמצא בהליך המינוי לתפקיד הדירקטור. מה שמאפיין את רוב מקבלי המינוי, הוא הנאמנות למי ששולח וממנה אותם לתפקיד.

כאשר מאפשרים לבעלי שליטה בחברות ציבוריות, למנות לא רק את הדירקטורים מטעמם, כי אם גם את הדירקטורים מטעם הציבור, כאשר מאפשרים לשרים, פוליטיקאים משופשפים, למנות דירקטורים בחברות ממשלתיות, נוצר עוות, משפט מעוקל בלשונו של הנביא חבקוק.

גם הדירקטורים שנכללים ברשימה מאושרת ע"י הרשות לני"ע לשמש כדמ"צים, צדיקים ככל שיהיו, עצם קבלת התפקיד מבעל השליטה יוצרת זיקה מחייבת, מוסרית לפחות, בינו לבינם. הדירקטורים שאושרו לתפקיד בחברות ממשלתיות, רואים את עצמם כשלוחי השר ולא שלוחי הציבור הרחב שהופך למושג מופשט בעבורם.

לא חשוב מה יגידו התקנות וההוראות, חשוב יותר מיהו הממנה הישיר.
מילים כתובות, חוקים, תקנות והוראות, ניתנות לפרשנות כזו או אחרת. המשפט קיים, אך בעזרת היועצים המשפטיים ורואי החשבון המוכשרים, הפרצה תמצא והמשפט הופך למשפט מעוקל.
האינטרסים, רדיפת הבעצ, עושק האזרחים והחוסכים הקטנים, מקבלים שמות ומונחים משפטיים, ההופכים אותם נוחים יותר לבליעה ולאישור ע"י הדירקטורים הישרים שאינם רוצים כמובן לפגוע במי שמינה אותם.

במקום לחלק דיבידנד לכל משקיע לפי חלקו, ניתן לאשר בונוס לבעל השליטה על עבודתו המאומצת. אם לא הספיק לו בונוס אחד, ניתן להוסיף לו גם **בונוס נוסף**. אם חשוב לשלם למנכ"ל שכר עתק, מדוע יגרע חלקו של היו"ר?

אם חשקה נפשו של היו"ר במטוס פרטי, הוא ודאי זקוק לו. עלויות והוצאות הן כמעט בלתי מוגבלות. מבקר המדינה אפילו לא יכול לבדוק זאת (בחברות הציבוריות).

כל עסקה המתבצעת עם בעל השליטה (בעל עניין), מלווה תמיד בחוות דעת בתשלום, כזו המכשירה בכשרון רב כל שרץ בק"ן טעמים. תמיד קיימת זווית הנראית כראויה, להצדקת העסקה. ככל שההעסקאות בעייתיות יותר, חוות הדעת מלומדות ומנומקות יותר, שלא לדבר על שכר הטרחה שנגבה עבורן, במימון החברות הציבוריות והחוסכים הקטנים. צבא עו"ד ורו"ח, עומד מוכן ומזומן לשירותו של בעל השליטה ואוי לו למי שינסה לערער על רצונותיו ומעשיו.

הפתרון לבעיה ברור ופשוט, **לנתק את קשר המינוי**, בין בעל השליטה לדמ"צ בחברה הציבורית, בין השר לדירקטור בחברה הממשלתית.

מה הסיכוי לכך? לצערי שואף לאפס.

גדודי הלוביסטים המוכשרים יטרפדו כל נסיון לשינוי. מי הפוליטיקאי שיעז לזאת נגדם ונגד שולחיהם? מי הרגולטור שילחם בהם?

היוצאים מן הכלל, הם המעידים בבירור על הכלל השולט.